

HISTORISCHE
VERENIGING
MAASSLUIS

HISTORISCHE SCHETSEN

van en over Maassluis

NUMMER 80 | MEI 2022

INHOUD

Nieuwe secretaris	1
Unieke fotopanelen	2
Ondergang van het ss Wachtel	9
Lely Maassluis	16
Zilveren avondmaalsbekers	28
Dakconstructie Grote Kerk	33
Maasland in Maassluis	40
Van klok tot ketting	43
Influencer anno 1900	51
Ons geurgeheugen als tijdmachine	52
Verto wegbedekking	57
Spanning en spektakel	60
Buitendijkse polders en zeeweringen	65
Waterweg 150 jaar	72
Reacties van lezers	76
Azijnmakerij	77
Borah	79

SCHRIJVERS

Leo Boer | Rien Braber | Wim Duijvestijn | Henk van den Hoek | Bert Mateovics
Henk van Oosten | Kees van der Sar | Jan Schakel | Bram Sonneveld | Ineke Vink
Maarten Vroombout | Dick van Wassenaar

AFBEELDINGEN

Collectie Van der Stelt | Collectie Van Rij | Koos van Hartingsveldt
Historische Vereniging Maassluis | E. Kap-Favié | familie Luyendijk | Museum Maassluis
Henk van Oosten | Stadsarchief Vlaardingen | Jan Steehouwer † | M.G.F. Vestjens

Foto omslag: De oude fabriekshallen van Lely, die plaats hebben moeten maken voor de Lely Campus.

HISTORISCHE
VERENIGING
MAASSLUIS

NIEUWE SECRETARIS

Net toen de leemtes in het bestuur van HVM onoverkomelijk leken te worden (alleen voorzitter en vicevoorzitter waren nog operationeel) spoelden er uit de gepensioneerdensee zowaar twee personen aan die in aanmerking kwamen én belangstelling hadden voor een functie binnen het bestuur. Beiden hadden het oog gericht op de functie van secretaris. Na ampel beraad werd besloten Paul Huizinga aan de algemene ledenvergadering voor te gaan stellen als nieuwe secretaris.

Paul Huizinga is zo'n veertig jaar werkzaam geweest in het randgebied organisatiekunde/informatica zowel in uitvoerende als meer beleidsvormende functies. En – naar eigen mening – op zijn 71e nog best goed voor een jaar of tien in een meer dienende rol in zijn geliefde Maassluis. Nadat hij in 1950 in Rotterdam was geboren, vertrokken zijn ouders in 1951 naar Maassluis. Zijn vader naar een carrière bij Key & Kramer (uiteindelijk als adjunct directeur) en zijn moeder, Maria Huizinga, om het toen nog nauwelijks bestaande culturele leven te helpen opbouwen. Paul volgt nu in de voetsporen van zijn vader (erfelijk behept?) die in veel verschillende besturen in onderwijs en zorg altijd secretaris was onder het motto 'wie schrijft, die blijft'.

Inmiddels is Paul zijn werkzaamheden begonnen met het ordenen en inzichtelijk maken van de historie van onze eigen vereniging. Want waar we altijd veel aandacht hadden voor de historie van Maassluis, schoot de verenigingshistorie er een beetje bij in. Met het veertigjarig bestaan van HVM aanstaande (maart 2023) is zo'n actie geen overbodige luxe.

UNIEKE FOTOPANELEN

Door: Dick van Wassenaar en Ineke Vink

In 2020 heeft de HVM een nieuwe werkruimte betrokken in Museum Maassluis. We zijn daar heel blij mee en eigenlijk was dat reden voor een feestje. Maar omdat feestjes sinds begin 2020 niet meer mogelijk waren door de corona-beperkingen, maken wij u op deze wijze deelgenoot van de mooie nieuwe ruimte en de bijzondere aankleding.

Het museum bestaat uit twee samengevoegde panden aan de Zuidoost. Dat is van buiten niet meer te zien, maar van binnen betekent het dat er nog steeds twee aparte zolders zijn.

Om de beurt ademen

Toen de HVM in 2014 bij het museum introk, is de zolderruimte boven het kantoor van de conservator ontruimd door de museumvrijwilligers en aan de HVM ter beschikking gesteld. Het was een mooie ruimte, maar wel wat klein. Toch was het gelukt om er een aantal grote archiefkasten, vijf werkplekken en een vergadertafel met vier 'flexplekken' te creëren. Het grappige ging dat bij volledige bezetting de mannen om de beurt moesten ademen, dan ging het prima. Het was een fijne werkplek voor de vrijwilligers die aan de beeldbank, het archief en de bibliotheek werken. Maar het ontvangen van spontane bezoekers, wat juist zo leuk is aan een eigen ruimte, was nagenoeg onmogelijk.

Verhuizen en opbergen van spullen van de HVM op de nieuwe zolder.

De werkplekken onder het schuine dak en twee van de vier fotopanelen.

De koning te rijk

De andere zolder, via een aparte trap in het museum te bereiken, deed voor het museum dienst als educatiezolder en berging. Het was een jarenlang gekoesterde wens van de HVM om de werkruimte te mogen omwisselen voor deze zolder, omdat hij zeker tweemaal zo groot is. Toen de ruimte niet meer gebruikt werd voor de educatie-activiteiten van het museum, hebben de museumvrijwilligers ook hier de schouders eronder gezet en de zolder opgeruimd en leeg gemaakt. Vervolgens zijn heel 2020 vrijwilligers van de HVM aan het klussen geslagen om de elektrische bedrading, verbouwing, schoonmaak, verhuizing en inrichting uit te voeren. Tijdens de lockdowns kon dit in alle rust en veilig gebeuren door steeds met niet meer dan twee of drie mensen tegelijk in de ruimte te zijn.

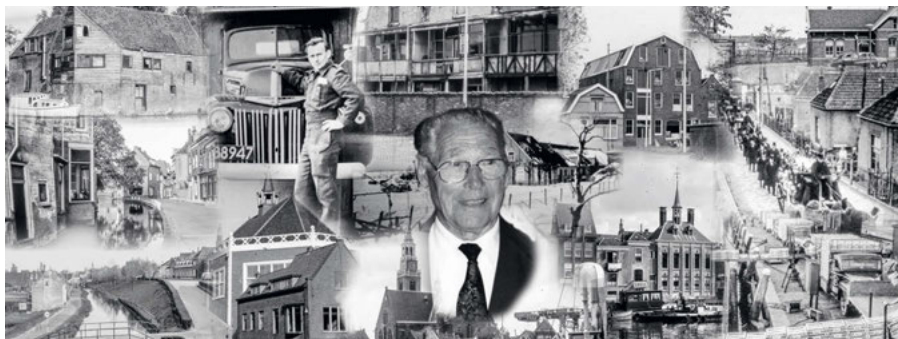
Onder andere vier mooie werkplekken zijn gemaakt onder het schuine deel van het dak. Met grote scharnierende witte panelen is de opslagruimte onder het dak netjes aan het oog onttrokken. In 2021 is de ruimte met heel veel plezier in gebruik genomen door de vrijwilligers van de Commissie Collecties, die daar achter de computer aan onder andere de beeldbank werken. De HVM is de koning te rijk met de nieuwe ruimte en eindelijk is er ook genoeg plaats om bezoekers te ontvangen. De toegang via de stalen wenteltrap is nog wel een obstakel voor sommigen, maar wie weet komt daar ook ooit een oplossing voor.

De fotopanelen van Stigter en Van de Stelt op de HVM-zolder.

Fotografen geëerd

Al snel ontstond het idee bij de commissieleden om de witte panelen achter de werkplekken van een toepasselijke aankleding te voorzien. De keus is gemaakt om op de vier panelen vier personen af te beelden die de basis hebben gevormd van de beeldcollectie waarover de HVM beschikt. En niet alleen hun portret, maar een collage van de foto's waarmee zij hebben bijgedragen aan de geschiedschrijving van Maassluis. Deze fotocollectie is openbaar en door iedereen te bekijken via internet. Via de website www.histvermaassluis.nl gaat u naar 'HVM Collectiebank'. Daar aangekomen kiest u 'archieven' en vervolgens 'foto's'. Er staan inmiddels bijna 15.000 (ja echt, er staat niet een nulletje te veel) foto's op en dat aantal groeit nog steeds. Vandaar dat wij veel te danken hebben aan de grondleggers, de vier 'zuilen' waarop onze beeldcollectie rust.

Het paneel van Leen Stigter en een compilatie van zijn foto's.

Leen Stigter sr. (1912-2010)

De geboren Sluizer Leen Stigter sr. was vanaf de oprichting in 1983 lid van de HVM. Later trad hij ook toe tot het bestuur van de vereniging. Hij was naast zijn werk een actief fotograaf die tijdens omzwervingen door de stad foto's maakte van alledaagse gebeurtenissen. Talloze foto's, plaatjes en historische documenten heeft hij op dia gezet en aan onze vereniging geschonken. Deze waren mede de basis voor het huidige digitale HVM-beeldarchief. Daarnaast heeft hij meerdere verhalen uit zijn bewogen leven op papier gezet en gepubliceerd in de Historische Schetsen. Zijn dialezingen tijdens de Historische Avonden waren legendarisch. Hij vervulde de functie van propagandist en wist menig inwoner van Maassluis lid te maken van de HVM. In december 1990 bracht hij al het 1.000e lid aan. Zijn bijdrage aan het HVM-beeldarchief omvat ruim 6.500 dia's en 10.000 foto's.

Voor al zijn verdiensten voor de HVM en andere verenigingen waarin hij actief was, kreeg hij in 1995 de erepenning van Maassluis en hij werd in 1999 benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. In 1995 ontving hij tevens, als eerste in de vereniging, het erelidmaatschap.

Het paneel van Wim van der Stelt en een compilatie van zijn foto's.

Wim van der Stelt (1910-2011)

De fotocollectie van Wim van der Stelt is voor de HVM van zeer grote betekenis. Naast zijn werk begon deze Maassluizer in 1955 als freelance medewerker bij de Maassluise Courant 'de Schakel'. Hij schreef daarvoor, onder het pseudoniem van M.A. Sluizer, wekelijks een rijm over een plaatselijke gebeurtenis. Daarbij was hij ook een verwoed amateurfotograaf. Veel van zijn fotowerk was te zien in de Maassluise Courant de Schakel werd ook gepubliceerd in boeken, waaronder de vierdelige serie 'Maassluis, mijn stad'. Sinds de oprichting van de vereniging in 1983 was hij lid van de HVM. Zijn fotowerk stelde hij ook aan de vereniging ter beschikking. Zijn foto's met bijbehorende teksten leveren een belangrijke bijdrage aan de geschiedschrijving van Maassluis. Na zijn overlijden is een groot deel van zijn afbeeldingen (ruim 80.000) overgedragen aan de HVM, een deel ervan is inmiddels opgenomen in de HVM-beeldbank.

Voor zijn verdiensten voor de HVM werd hij in 2000 benoemd tot erelid van de vereniging. Daarvoor ontving hij al in 1990 de erepenning van de gemeente Maassluis. In dat jaar werd hij tevens benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Het paneel van Jan Steehouwer en een compilatie van zijn foto's.

Jan Steehouwer (1939-2020)

Toen Jan 14 jaar oud was, kreeg hij van zijn opa een camera. Vanaf die tijd begon hij met fotograferen en bleef dat zijn leven lang doen. Vanaf 1994 verschenen er foto's van Jan Steehouwer in de Historische Schetsen en schreef hij nu en dan stukjes. Ook hielp hij in deze periode met het klaarmaken van de boekjes en het opmaken van de kalenders. Toen hij in 2006 met pensioen ging, namen zijn activiteiten voor de HVM toe. Zo begon hij, speciaal voor de Kroniek van Maassluis, met het fotograferen van alle straten van onze gemeente. Hij was daarmee de eerste 'HVM-fotograaf' en jarenlang was hij als de 'fietsende fotograaf' overal in de stad te vinden. Het liefst was hij aan het Scheur, waar hij genoot van alles wat op en langs het water gebeurde en de prachtigste foto's maakte. Met de afbeeldingen die hij dagelijks met zijn camera vastlegde, creëerde hij een tijdsopname van Maassluis. Zijn talloze foto's van Maassluis vormen een substantiële bijdrage aan de beeldbank van de HVM.

Voor al zijn verdiensten voor de HVM en andere verenigingen waar hij actief was, werd hij in 2012 benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. In 2020 werd Jan Steehouwer het erelidmaatschap van de Historische Vereniging Maassluis verleend.

Het paneel van Theo Vols en een compilatie van zijn foto's.

Theo Vols (*1939)

Maassluizer Theo Vols werd in 1997 lid en vrijwilliger van de HVM. Hij was ontwerper en beheerder van de eerste HVM-website bij de Stichting Digitale Stad Maassluis. Hij maakte daarvoor een achtergrond met daarin een bijzonder HVM-logo. Datzelfde logo werd jarenlang in reliëf toegepast op de achterkant van onze Historische Schetsen. In dezelfde periode begon de HVM met het digitaliseren van haar collectie documenten en archiefmateriaal. Theo stond daarbij aan de basis van de vorming van een digitale beeldbankcollectie voor de HVM. Als beheerder daarvan was hij initiatiefnemer voor het opstellen en onderhouden van het Procedure Handboek Digitalisatie. Theo Vols leverde ruim 20 jaar essentiële bijdragen in de Commissie Collecties en er zijn in die 20 jaar duizenden foto's door zijn handen gegaan voor plaatsing in de Beeldbank. Zijn eigen digitale afbeeldingen van Maassluis zijn door hem aan de HVM beschikbaar gesteld.

In 2017 werd aan hem de titel 'Lid van Verdienste' van de HVM verleend voor zijn langdurige inzet en belangrijke bijdragen aan de vereniging.